

تحلیل محتوای متون درسی زبان فارسی (آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان) از نظر تناسب آنها با سن زبان آموزان

زینب باقری نجف آباد^۱، جلال رحیمیان^۲

^۱ دکترای زبان و ادبیات فارسی، دانشجوی کارشناسی ارشد بخش زبانشناسی، دانشگاه شیراز و مدرس دانشگاه فنی و حرفه‌ای.

^۲ استاد زبان‌شناسی دانشگاه شیراز، (نویسنده مسئول) jrahimian@rose.shirazu.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر مطالعه‌ای میدانی است که به بررسی و تحلیل محتوایی متون کتاب‌های زبان فارسی (آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان) از نظر تناسب آن‌ها با سن زبان‌آموزان پرداخته‌است، نمونه‌ای تحقیق حاضر را تعداد ۵۰ زبان‌آموز آموزش زبان فارسی تشکیل می‌دهند که با استفاده از پرسشنامه‌ای محقق ساخته داده‌های تحقیق جمع‌آوری شده‌اند. در این پژوهش این پرسش‌های مطرح می‌گردد که تا چه اندازه انتخاب متون درک مطلب کتاب درسی ازفا به غیرفارسی‌زبانان که متناسب با سن و علایق زبان‌آموزان در نظر گرفته شده، می‌تواند در یادگیری واژگان زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان مؤثر باشد؟ چه تغییراتی پیشنهاد می‌شود که کتاب‌های درسی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان تناسب بیشتری با سن زبان‌آموزان داشته باشند؟ این پژوهش نشان می‌دهند که زبان‌آموزان خارجی به تناسب سنی که دارند تمایلات خاص سن خود را می‌طلبند و نسبت به برخی متون دارای علاقه و گرایش بیشتری هستند، بنابراین در تدوین کتب درسی به منظور یادگیری بیشتر واژگان و مطالب درسی باید علایق و گرایش‌های درونی آن سن به طور جدی در نظر گرفته شود، زیرا افراد به طور طبیعی مطالبی را که بیشتر مطابق تمایلات درونی آن‌هاست، با علاقه مطالعه کرده، درک می‌کنند و به ذهن می‌سپارند، بنابراین یادگیری لغات و واژگان آن متون نیز بهتر و مؤثرتر اتفاق می‌افتد. لذا تناسب متن با سن زبان‌آموز دارای اهمیت زیادی در یادگیری واژگان متن است.

اطلاعات مقاله

مقاله علمی - پژوهشی

دریافت: ۰۰ اردیبهشت ۱۳۹۶

پذیرش: ۰۰ تیر ۱۳۹۶

واژگان کلیدی:

آموزش
زبان
یادگیری
سن
زبان‌دوم

Analysis of the content of Persian textbooks (teaching Persian language to non-Persian speakers) based on learners' age

Z. Bagherinajafabad¹, J.Rahimian²

¹ PhD in Farsi Language and Literature and M A in Linguistics at Shiraz University.

² Professor of Linguistics at Shiraz University, Shiraz, Iran., jrahimian@rose.shirazu.ac.ir

ARTICLE INFORMATION

Original Research Paper

Received 18 May 2017

Accepted 05 July 2017

Keywords:

Teaching
Language
Learn
Age
Second Language

ABSTRACT

The present study is a field study that analyzes the content of Persian textbooks (teaching Persian language to non-Persian speakers) to see to what extent they fit the age of students. The research sample includes 50 Persian language learners who have been selected by a researcher-made questionnaire. In this research, the following questions are raised: to what extent the selection of comprehension texts of the textbook of Persian language teaching to non-Persian speakers that is adapted to the age and interests of the learners can be effective in learning the vocabulary of Persian language to non-Persian speakers? What changes are proposed to make Persian language teaching books to non-Farsi speakers more relevant to the age of the learners? Findings of the research show that foreign language learners tend to have their own age preferences in proportion to their age, and are interested in certain texts. Therefore, in curriculum development, age and interests of the learners should be taken into account. In this way vocabulary of the texts is taught easily and effectively. The relevance of the text to the learner's age is important in learning the vocabulary of the text.

۱- مقدمه

تا طبق علاقه‌شان یاد بگیرند. هدف از این تحقیق بررسی متون کتاب‌های زبان فارسی (آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان) از نظر تناسب آن‌ها با سن زبان‌آموزان و میزان علاقه زبان‌آموزان به متون درسی و ارتباط آن با سن زبان‌آموزان است تا ثابت شود که هر چه متون درسی با سن زبان‌آموزان تناسب بیشتری داشته باشد میزان علاقه و در نتیجه یادگیری زبان‌آموزان نیز بیشتر خواهد بود. لذا محقق در این پژوهش به دنبال بررسی متون کتاب‌های زبان فارسی (آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان) از نظر تناسب آن‌ها با سن زبان‌آموزان است. در این پژوهش پرسش‌های زیر مطرح می‌گردد: تا چه اندازه انتخاب متون درک مطلب کتاب درسی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان که متناسب با سن و علایق زبان‌آموزان در نظر گرفته شده، می‌تواند در یادگیری واژگان زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان مؤثر باشد؟ چه تغییراتی پیشنهاد می‌شود که کتاب‌های درسی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان تناسب بیشتری با سن زبان‌آموزان داشته باشند؟

۲- پیشینه مطالعات

هدف از پژوهش [۲۱] تحلیل محتوای برنامه درسی دوره ابتدایی بر مبنای مؤلفه‌های جنسیتی است. روش پژوهش توصیفی از نوع تحلیل محتوا و جامعه آماری پژوهش، کتاب‌های درسی دوره ابتدایی است. نمونه آماری پژوهش به شیوه هدفمند از نوع موارد مطلوب و شامل محتوای کتاب‌های هدیه‌های آسمانی، مطالعات اجتماعی و فارسی است. مؤلفه‌های پژوهش شامل ویژگی‌های شخصیتی، الگوهای اجتماعی و سیاسی و نقش‌های حرفه‌ای مربوط به جنسیت و نیز واحد تحلیل مضامین است. نتایج تحقیق نشان داد که زنان به‌طور معمول در نقش افرادی احساسی و زبردست و مردان با ویژگی‌های شخصیتی خردمحور و دستوردهنده ظاهر شده‌اند. در رابطه با نقش‌های شغلی، مردان در مشاغل بیرون از خانه و زنان در قالب مشاغل مربوط به خانه‌داری یا حداکثر در مشاغل آموزگاری و پرستاری ایفای نقش کرده‌اند. راجع به الگوهای اجتماعی و سیاسی نیز مردان در قالب الگوهای رهبری سیاسی، مصلحان اجتماعی و صاحبان خرد ظاهر شده‌اند و در مقابل، الگوی ارائه‌شده برای زنان در قالب مادری و همسری مجسم شده است. در پژوهش [۱۲] تحلیل محتوای متون درسی تاریخ دانشگاه‌ها با تأکید بر تکنیک سطح خوانایی فرای بیان شده که، در سال‌های اخیر کتب درسی رشته تاریخ برای دانشجویان کارشناسی از سوی نهاد رسمی یعنی سازمان «سمت» به‌طور گسترده‌ای منتشر شده و مورد

سن یک عامل مهم در فراگیری زبان است. از نظر جامعه شناختی اعضای یک جامعه زبانی در سنین مختلف الگوهای رفتاری متفاوتی دارند که در طول زندگی و با گذر از مراحل مختلف دچار تحول می‌گردد. ویژگی‌های زبانی مرتبط با عامل سن ممکن است تنها جنبه واژگانی داشته باشد و یا به صورت گرایش آوایی و دستوری بروز نماید. تفاوت‌هایی در رفتار زبانی گروه‌های سنی مختلف در یک جامعه زبانی وجود دارد. به این ترتیب هر گروه سنی به ویژگی‌های زبانی معینی گرایش دارد. هیچ پیشرفتی در یادگیری زبان‌پیش نخواهد آمد مگر اینکه خصوصیات یادگیرندگان زبان در نظر گرفته شود [۱]. ما گفتار را وابسته به این می‌دانیم که با چه کسی صحبت می‌کنیم، کجا صحبت می‌کنیم و چه وقت صحبت می‌کنیم. اهمیت جامعه‌شناسی زبان آنجا مشخص می‌شود که زبان‌وسيله ای است برای ارتباطات و باید توجه داشته باشیم که چه می‌گوییم و منظورمان از آن گفتار چیست؟ [۲]. اگر با زبان‌آموزان درباره موضوع مورد علاقه‌شان بحث شود به طور حتم آن جمله‌های جدید درباره آن موضوع را به سادگی فراموش نخواهند کرد. به همین دلیل در یادگیری زبان دوم باید مهارت‌های جامعه‌شناسی زبان‌مثل: فرهنگ طبقه اجتماعی و سن و ... مورد توجه قرار گیرد. به طور کلی اعضای یک جامعه زبانی در سنین مختلف الگوهای رفتاری متفاوتی دارند که الگوهای رفتاری زبانی از جمله آن‌ها است؛ یعنی رفتار زبانی انسان به مانند سایر جنبه‌های رفتار اجتماعی او دارای یک الگوی ثابت یکنواخت و بدون تغییر نیست و در طول زندگی و با گذر از مراحل سنی مختلف دچار تحول می‌گردد. در هر دوره ویژگی‌ها و الگوهای متفاوتی در رفتار زبانی او ظاهر می‌شود. با آنکه کودک در روند طبیعی رشد زبانی خود پیوسته به رفتار زبانی بزرگسالان یعنی نسل قبل به عنوان یک الگوی مطلوب نظر دارد؛ اما هر نسل گرایش‌های تازه و نوآوری‌های خود را نیز دارد [۳].

زبان‌آموزان با موضوعاتی که مربوط به علایق آنان می‌باشد بهتر ارتباط برقرار می‌کنند. متون درسی باید در زبان‌آموزان اعتماد به نفس ایجاد کرده و نیز مفید باشد. برای انتخاب محتوا باید توجه داشت که با سطح رشد مخاطب و با تجارب قبلی مخاطب هماهنگ بوده همچنین دارای جذابیت باشد. از نظر هیلداتا با داشتن قابلیت انطباق با تجربیات قبلی یادگیرنده و تناسب با نیازها و علائق مخاطبین از جمله معیارهای انتخاب محتوا است. معلمان آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان عقیده دارند که متون کتاب‌های زبان فارسی نمی‌توانند به زبان‌آموزان کمک کنند

دوره متوسطه انجام شده است که مطالعه ای با روش تحلیل محتوای کمی است. جامعه پژوهش، همه کتابهای درسی پایه اول تا چهارم رشته‌های ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی، و معارف اسلامی دوره متوسطه (۹۶ عنوان) سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ بوده است. با روش نمونه‌گیری هدفمند، کتابهای درسی پایه چهارم رشته‌های ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی (۱۹ عنوان) به منزله نمونه انتخاب شده است. ابزار گردآوری اطلاعات سیاهه واری محقق ساخته‌ای است که مفهوم سواد اطلاعاتی در آن با الهام از استاندارد قدرت اطلاعات به مقوله‌های اصلی و فرعی تقسیم شده و فراوانی هر مقوله در کتابهای درسی شمارش شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها بر اساس شاخصهای آمار توصیفی و با استفاده از نرم افزار SPSS 16 انجام پذیرفته است. طبق یافته‌ها در هر سه رشته ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی، کتاب زبان و ادبیات فارسی بیشترین کاربرد استانداردهای سواد اطلاعاتی را به خود اختصاص داده است. مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی در کتابهای درسی هر سه رشته مشاهده شده و با توجه به اینکه فراوانی استانداردهای سواد اطلاعاتی در رشته ریاضی ۱۲۷، در رشته تجربی ۱۴۱ و در رشته انسانی ۱۲۴ مرتبه است، بیشترین فراوانی به رشته علوم تجربی اختصاص یافته است. از مجموع یافته‌های سه رشته پیداست که استاندارد کاربرد اطلاعات به طور مؤثر و خلاقانه بیشترین فراوانی (۴۷/۱۱ درصد) را دارد. در پژوهش [۱۳] به تحلیل محتوای کتابهای درسی فارسی و علوم اجتماعی ششم ابتدایی پرداخته شده است. پژوهش حاضر از نوع توصیفی است که در گروه تحقیقات کاربردی است. برای بررسی مؤلفه‌ها، تحلیل محتوایی که یکی از روش‌های علمی برای بررسی محتوای مدارک اسنادی است، استفاده شد. کتابهای درسی فارسی و علوم اجتماعی پایه ششم ابتدایی به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی (شامل: جدول فراوانی، میانگین، رتبه درصدی) استفاده شد. یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر دلالت بر آن دارد که در کتاب‌های اجتماعی و فارسی بخوانیم به برخی نمادها مثل جغرافیا و مکان طبیعی _ ملی، مشاهیر ایرانی و فرهنگ در حد نسبتاً مناسب توجه شده است. برخی نمادها مثل پرچم، سرود ملی، تقویم رسمی، قومیت، ادبیات ملی، اساطیر ایرانی، مکان تاریخی و ملی و هنر ایرانی کم توجه شده است و به برخی نمادها مثل دین اصلاً توجه نشده است؛ بنابراین طبق نتایج این پژوهش محتوای (متن و تصویر) کتاب‌های اجتماعی و فارسی بخوانیم به طور متعادل و متوازن به موضوع نمادهای هویت ملی نپرداخته است.

رجوع جمع کثیری از اساتید و بالتبع دانشجویان این رشته قرار گرفته است. حال طرح یک سؤال اساسی به جا است که کتب درسی مذکور تا چه میزان به لحاظ سطح خوانایی یعنی روان بودن متن و سیر از سادگی به دشواری از یک قاعده، شرط علمی و نظریه‌مندی تبعیت می‌کند؟ بی‌تردید رعایت و یا عدم رعایت این ویژگی‌ها در فرایند آموزشی که به طور معمول کتاب یا متون درسی نقش محوری ایفا می‌کند، تأثیر فراوانی خواهد گذاشت. لذا تعیین درجه پیچیدگی زبانی و یا به عبارت دیگر درجه و سطح خوانایی متن، یکی از مهم‌ترین محورهای تحلیل محتوای کتب درسی به شمار می‌رود. در همین راستا سطح خوانایی متون درسی تاریخ تهیه شده توسط سازمان «سمت»، بر اساس تکنیک شاخص فرای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. یافته‌های پژوهش حکایت از آن دارد که سطح خوانایی بسیاری از این کتابها به طور جدی محل نقد بوده و با معیارهای پذیرفته شده متخصصان این حوزه و در رأس آن تکنیک معیار فرای مطابقت ندارد که خود در نهایت ما را به یکی از دلایل ضعف آموزشی دانشجویان و مشکلات فراروی اساتید رشته تاریخ دانشگاهها رهنمون می‌سازد. مطالعه [۱۶] با هدف بررسی و تحلیل میزان توجه به آموزه‌های انقلاب اسلامی در محتوای کتب درسی دوره ابتدایی صورت گرفت. روش مطالعه، توصیفی و از نوع تحلیل محتوا و جامعه آماری شامل تمام کتب پایه اول تا ششم دوره ابتدایی بود که برای نمونه، کتابهای فارسی بخوانیم، هدیه‌های آسمان و مطالعات اجتماعی پایه‌های اول تا ششم به صورت هدفمند انتخاب شدند. سپس براساس نظرات شهید مطهری چهار مقوله عدالت اجتماعی، استقلال، آزادی و معنویت اسلامی به عنوان ارزشهای بنیادین انقلاب اسلامی شناسایی و فهرست محقق ساخته‌ای با نه زیرمقوله و پنجاه مفهوم کلی طراحی شد. نتایج تحلیل محتوا نشان داد تنها در کتب فارسی پایه اول، هدیه‌های آسمانی پایه پنجم و مطالعات اجتماعی پایه چهارم مقوله‌های شناسایی شده مورد توجه قرار گرفته است. به علاوه، از ۱۷۰ مفهوم شناسایی شده در این زمینه، بیشترین مفاهیم مربوط به مقوله معنویت اسلامی (۹۵ مفهوم) و سپس مقوله استقلال (۶۶ مفهوم) بود. در حالی که مفاهیم مرتبط با مقوله آزادی (۴ مفهوم) و عدالت اجتماعی (۵ مفهوم) اندک بود. با عنایت به یافته‌های حاصل، توجه به آموزه‌های انقلاب اسلامی در سازماندهی محتوای کتب درسی دوره ابتدایی به طراحان و مؤلفان این کتب توصیه می‌شود. پژوهش [۱۴] با هدف تعیین میزان به‌کارگیری مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی در کتابهای درسی پایه چهارم رشته‌های ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی

قرار دهند. [۱۵] در پایان نامه خود به بررسی ارزیابی نقاط قوت و ضعف کتاب زبان انگلیسی سال اول دبیرستان در ایران پرداخته است، وی بیان می‌دارد که آموزش زبان انگلیسی در ایران که بعنوان زبان خارجی تلقی می‌شود در داخل بافت محدود کلاسی صورت می‌گیرد. سال‌هاست از آغاز این پروسه در مدارس ایران می‌گذرد اما متأسفانه هیچ تحولی در کیفیت و نوع یادگیری دانش‌آموزان زبان انگلیسی صورت نگرفته است. دانش‌آموزان بعد از چهار سال آموزش زبان انگلیسی در مدارس قادر به مکالمه و حتی نوشتن یک پاراگراف مطلب نیستند. این تحقیق کتاب زبان انگلیسی سال اول دبیرستان را که توسط وزارت آموزش و پرورش ارائه شده ارزیابی می‌کند و شایستگی و عدم شایستگی آن را با اشاره به ۱۳ مشخصه برگرفته شده از معیارهای مختلف ارزیابی بررسی می‌کند و پیشنهادات و راهکارهایی در رابطه با چگونگی کاستن از این مشکلات موجود در کتاب درسی ارائه می‌دهد. [۱۷] در پایان نامه خود به ارزیابی کتاب زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی در چهار چوب نیازها، اهداف، محتوی و روش‌شناسی پرداخته است، در این پایان‌نامه، کتاب زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی را در چارچوب نیازها، اهداف، محتوی و روش‌شناسی مورد بررسی قرار می‌دهد. این پژوهش بر اساس مطالعه کیفی، کمی و با استفاده از پرسشنامه (پرسشنامه ارزیابی کتاب و پرسشنامه نیاز سنجی که با تغییرات لازم، برگرفته از پرسشنامه‌های مشابه دیگر می‌باشد) و مصاحبه طراحی شده است. پرسشنامه ارزیابی کتاب برای جمع‌آوری نظرات ۳۰ معلم زبان انگلیسی و ۱۰۰ دانش‌آموز دوره پیش‌دانشگاهی در مورد کتاب مربوطه استفاده شد.

۳- مبانی نظری

۳-۱- تحلیل محتوا

برنامه‌ریزان آموزشی بر این باورند که به‌همان اندازه که «چگونگی یادگیری» اهمیت دارد، «چه دانستن» نیز مهم است؛ زیرا محتوای آموزشی مجموعه‌ای از مفاهیم و مهارت‌هاست که قبل از انجام فعالیت‌های یادگیری، ارزشیابی و میزان تناسب آن با رشد فراگیران باید سنجیده شود. بنابراین، قابلیت یادگیری، در کنار اهمیت، اعتبار، علاقه، سودمندی و انعطاف‌پذیری یکی از معیارهای انتخاب محتواست [۸]. کتابهای درسی باید به گونه‌ای تدوین شود که اهداف آموزشی از قبل تعیین شده را تأمین کند. اگر در طی فرایند آموزشی، نتیجه‌ای غیر از برنامه مورد نظر به دست آید و یا متناسب با درک فراگیر نباشد، لزوم توجه و بازنگری مطالب مورد تدریس ضروری می‌نماید [۲۳]. از این‌رو

تحقیق [۷] نشان داد کارآمدی معلمان زبان انگلیسی تا اندازه‌ای به سن دانش‌آموزان، بافت کلاسی، میزان توانایی معلم و محتوای آموزشی بستگی دارد. البته این عوامل منفک از هم اثر نمی‌گذارند بلکه با هم تعامل داشته و در کلاس ترکیب می‌شوند. در فرآیند [۱۸] برنامه ریزی درسی، تهیه و تدوین محتوای آموزشی مناسب، بخصوص در نظام آموزشی متمرکز از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. ریاضیات یکی از دروس مهم و اساسی دوره ابتدایی است که متأسفانه با افت تحصیلی و نگرش منفی دانش‌آموزان روبرو شده است، از این‌روست که تهیه و تدوین محتوای کتاب‌های درسی ریاضی با توجه به ملاک‌هایی که موجد یادگیری معنی‌دار است یک ضرورت محسوب می‌شود. یکی از متخصصان بنام در این زمینه جروم برونر است، وی که از صاحب‌نظران روانشناسی شناختی است و به فرایند یادگیری توجه دارد نه به حصول آن معتقد است که محتوای آموزشی باید به گونه‌ای طراحی و تدوین شود که تفکر را پرورش دهد. در این مقاله با بررسی دیدگاه‌های برونر ۱۴ مولفه برای تدوین محتوا استخراج گردیده و با ۵۰۵ مفهوم مطروحه در کتاب‌های ریاضی مقطع دبستان تطبیق داده شد. میزان این انطباق به ترتیب زیر به‌دست آمد: مولفه ۱: شروع درس با طرح سال (۹۱٪)، مولفه ۲: غیر معمول بودن سوال (۲۳٪)، مولفه ۳: تشویق به مساله‌سازی (۴٪)، مولفه ۴: شروع درس با توجه به مفاهیم قبلی (۵۷٪)، مولفه ۵: ارجاع مکرر به مفاهیم قبلی (۳۵٪)، مولفه ۶: برجسته کردن نکات اصلی جدید (۴۷٪)، مولفه ۷: تنظیم محتوا از ساده به پیچیده (۷۴٪)، مولفه ۸: کشف تشابه مفاهیم (۳۸٪)، مولفه ۹: کشف تضاد مفاهیم (۵٪)، مولفه ۱۰: تشویق به حدس زدن (۹٪)، مولفه ۱۱: تهییج آگاهی (۱۹٪)، مولفه ۱۲: فعال نمودن فراگیر (۴٪)، مولفه ۱۳: تشویق به کار گروهی (۱٪)، مولفه ۱۴: استفاده از منابع کمکی (۲٪) در انتها، جهت مطالعه عمیق‌تر از «روش تحلیل عاملی به روش اکتشافی» استفاده شد و ۱۴ ملاک استخراج شده از دیدگاه برونر بر اساس همبستگی درونی آنها در پنج گروه قرار گرفته و بر اساس مفهوم آن گروه، نام‌گذاری گردیدند که عبارتند از: ۱- تفکر شهودی (شامل مولفه‌های ۹، ۱۰، ۸، ۲، ۱۱) ۲- مساله‌سازی (شامل مولفه‌های ۳، ۱۲، ۱۴) ۳- درک روابط (شامل مولفه‌های ۴، ۵، ۷) ۴- ایجاد انگیزه یادگیری (شامل مولفه‌های ۶، ۱) ۵- کار گروهی (شامل مولفه ۱۳). تحلیل محتوای کتاب‌های ریاضی مقطع دبستان نشان داد که تدوین محتوای این کتابها عمدتاً با ملاک‌های مطروحه برونر فاصله دارند، از این‌رو لازم است برنامه‌ریزان و مولفین کتاب‌های ریاضی در تهیه و تدوین محتوای این کتابها این عوامل را مورد توجه

تأکید دارند. آنها در این خصوص، به سازمان روان‌شناختی تجارب یادگیری و رشد ذهنی یادگیرنده توجه کرده و بر این باورند که محتوا باید ساختی معین و منطقی داشته باشد [۱۱]. نظریه‌های موجود، یادگیری از کتاب درسی را تابعی از خصوصیات متن و راهبردهای شناختی خواننده دانسته و ویژگی‌هایی چون ساختار، به هم پیوستگی و ویژگی‌های محتوایی متن را بر یادگیری ناشی از خواندن مؤثر می‌داند. در این راستا مهارت خوب نوشتن در تدوین کتب درسی به معنای صراحت و بی‌تکلف نوشتن است. فراگیران زمانی بهتر یاد می‌گیرند که حقایق و ایده‌های جدید بدون ابهام و اغتشاش بیان شود [۲۳].

۳-۳- سن

والدین اغلب به دنبال پاسخی مناسب برای این سؤال هستند که بهترین زمان برای یادگیری زبان دوم چه سنی است. آموزش زبان دوم که برای ما فارسی زبان‌ها، انگلیسی، آلمانی و فرانسه یا هر زبان دیگری می‌تواند به شمار آید از مباحث بسیار چالش‌برانگیزی بوده که توجه دانشمندان متعددی را به خود معطوف داشته‌است. برخی دانشمندان تفاوتی میان آموزش زبان اول (مثلاً فارسی) و زبان دوم (مثلاً انگلیسی) قائل نیستند و اعتقاد دارند انسان زبان دوم خود را نیز همانند زبان اول فرا می‌گیرد و این در حالی است که بعضی دیگر از زبان‌شناسان دیدگاهی کاملاً متفاوت ارائه کرده‌اند [۲۰].

در این میان نوام چامسکی زبان‌شناس و نظریه‌پرداز فرضیه «دستگاه اکتساب زبان» را مطرح کرد. بر اساس این نظریه کودکی که به دنیا می‌آید به صورت ذاتی نوعی توانایی برای یادگیری زبان در اختیار دارد که به او کمک می‌کند به سرعت زبان مادری‌اش را بیاموزد. در این میان مبحثی با عنوان «دوره بحرانی» مطرح می‌شود که اشاره دارد به محدوده سنی که انسان در اوج آمادگی لازم برای یادگیری زبان دوم قرار دارد. زبان‌شناسان مشهوری همچون براون، لارسن - فریمن و لانگ اعتقاد داشتند زبان‌آموز در محدوده «دوره بحرانی» با سرعت و سهولت بالایی می‌تواند زبان دوم را یاد بگیرد. این دوره محدود به آغاز تولد تا بلوغ است. زبان‌آموزانی که پس از دوره بحرانی، حدود ۱۰ تا ۱۲ سالگی، اقدام به یادگیری زبان دوم می‌کنند بدون شک با مشکلاتی مواجه خواهند شد که بارزترین آن‌ها نداشتن توانایی در ارائه لهجه بومی و صحیح است [۲۰].

پایه و اساس این فرضیه مبتنی بر تحقیقات نورولوژیک است. بر اساس این تحقیقات مغز انسان پس از دوران بلوغ تقسیم‌بندی می‌شود و اختصاص‌سازی در مغز صورت می‌گیرد. همان‌طور که می‌دانید مغز انسان دارای دو بخش چپ و راست است. برخی از

محتوای مطالب آموزشی در نظام‌های آموزشی متمرکز، نیاز به تحلیل و بررسی علمی دارد. این تحلیل به مؤلفان کمک می‌کند تا در تدوین کتاب‌های درسی، تصمیم‌های عاقلانه‌ای بگیرند و بهترین را انتخاب کنند. به طور مسلم، اگر محتوا حتی در صورت تنظیم دقیق هدف‌ها - روش و وسیله متناسب آموزشی نداشته باشد، فعالیت‌های آموزشی هرگز نمی‌تواند فراگیر را به هدف برساند. بنابراین عدم کارایی برنامه درسی، در بیشتر مواقع به دلیل نامناسب بودن محتوا یا چگونگی تنظیم و سازمان دادن آن است که یادگیری را مشکل و کمتر از حد انتظار می‌کند. به همین علت است که سازمان محتوای برنامه درسی اهمیت بسیاری داشته و در همین راستا تحلیل آن به اساتید و فراگیران، امکان نقد کتابها، جزوه‌ها و وسایل آموزشی را می‌دهد [۱۱].

۳-۲- چگونگی سازمان‌دهی محتوای کتب درسی

تهیه یک برنامه‌ریزی درسی مناسب به کمک اهداف برنامه به سه حیطه دانشی، بینشی و مهارتی تقسیم می‌شود [۸] و [۹]. در این میان با توجه به اینکه دانشگاه وظیفه پیش‌بینی، تنظیم فعالیت‌ها و تجارب یادگیری در دانشجویان را برای تحقق اهداف آموزشی و پرورشی برعهده دارد، بنابراین نوع سازمان برنامه درسی عامل مهمی در تعیین چگونگی یادگیری است [۱۱]. سازمان مذکور نیز باید از تعدادی معیارها پیروی کند که از آن جمله می‌توان به «تداوم» یعنی تکرار عمودی عناصر اصلی برنامه درسی اشاره کرد [۱۰]. برنامه‌ریزی برای گسترش یادگیری تداومی، شامل محتوا و فعالیت‌های یادگیری است که به منظور ایجاد حرکت از یک سطح ساده به پیچیده صورت می‌گیرد. بنابراین در این نوع سازمان‌دهی، طرح‌هایی مبتنی بر تکرار عناصر اصلی برنامه و استفاده مداوم از یادگیری‌های قبلی صورت می‌گیرد تا یادگیرنده تسلط کامل بر محتوا داشته باشد [۴ و ۱۱]. دومین اصل در سازمان‌دهی محتوا «توالی» است که بر اهمیت تنظیم هر تجربه بر تجربه قبلی تأکید دارد. به طوری که مواد تجربه بعدی از نظر عمق و وسعت بیشتر از تجربه قبلی باشد. در این اصل، عرضه محتوا بر اساس ملاک از آسان به مشکل، ترتیب عرضه مبتنی بر یادگیری پیش‌نیازها و نیز قاعده از کل به جزء رسیدن است [۱۰]. محتوا و تجارب یادگیری باید طوری تنظیم شود که امر یادگیری را با توجه به رشد و تکامل یادگیرنده، به ویژه رشد ذهنی و شناختی او آسان کند و پایه‌ای برای سایر یادگیری‌ها باشد [۴]، [۱۱]. در نتیجه، صاحب‌نظران آموزشی با توجه به سهم عمده چگونگی سازمان‌دهی محتوا بر میزان یادگیری فراگیران، در نوع انتخاب محتوا و تنظیم آن

استفاده از متون منتخب از کتاب آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز، طراحی نموده و به دلیل اینکه این پرسشنامه، از الگوی خاصی تبعیت ننموده نوعی پرسشنامه محقق ساخته محسوب می‌گردد. سپس این پرسشنامه توسط چند تن از اساتید و مدرسان که در این مقطع تحصیلی مشغول به تدریس بوده‌اند مورد ارزیابی قرار گرفت و نقاط ضعف و قوت آن بررسی و تحلیل شده و سؤالات اضافی و نادرست از آن حذف گردید و موارد پیشنهادی نیز اضافه شد و در نهایت پرسشنامه پیشنهادی حاصل آمد. پرسشنامه طراحی شده در مرکز ذکر شده به طور طبیعی و حقیقی در اختیار زبان‌آموزان منتخب قرار گرفت و آن‌ها طی مدت زمان مشخصی در یک روز به پرسش‌های تحقیق پاسخ دادند که داده‌های پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهند. سپس پرسشنامه‌های تکمیل شده مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفت.

۵- تحلیل داده‌ها

در این بخش به تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه طراحی شده می‌پردازیم و آن‌ها را مورد ارزیابی قرار می‌دهیم:

۱-۵- به کدام درس کتاب آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز بیشتر علاقه دارید؟

پاسخ به دست آمده از این سؤال که به کدام درس کتاب آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز؛ بیشتر علاقه دارید، توسط ۵۰ زبان‌آموز آموزش زبان فارسی به صورت زیر می‌باشد که در نمودار زیر به ترتیب فراوانی نشان داده شده‌است:

جدول ۱- دروس کتاب آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز

Table 1- Farsi language teaching courses third book: iran today

Course title	Lesson number	Course title	Lesson number
Historical and cultural monuments	Lesson Nine	Iran and its people	Lesson first
Esfahan	Lesson ten	History and Civilization of Iran	Lesson second
Shiraz	Llesson Eleven	Attractive nature	Lesson third
Farsi language and line	Lesson Twelve	Iran's Weather	Lesson Four
Ibn Sina	Lesson Thirteen	Home and life	Lesson fifth
Khayyam	Lesson fourteen	Iranian dishes	Lesson Six
Ferdowsi and Shahnameh	Lesson fifteen	Arts and crafts	Lesson Seven

افعال مربوط به نیمکره چپ و شماری نیز تحت کنترل نیمکره راست مغز هستند. نیمکره چپ عمدتاً مسئول کنترل افعال زبان است. اعتقاد بر این است که پیش از بلوغ این افعال به طور کامل به دو بخش مغز به صورت مجزا اختصاص داده نشده‌است. مغز به صورت یک جسم کوشان تلقی می‌شود که قابلیت ارتجاع دارد. تخصیص افعال به هر یک از نیمکره‌ها در دوران بلوغ یا پس از آن رخ می‌دهد. بر اساس این تئوری مغز انسان پیش از دوران بلوغ همانند یک «اسفنج» است. تمام فرایندهای یادگیری، علم و دانش و تجربه‌ها «جذب» می‌شوند. جذب ابعاد مختلف یک زبان توسط بخش‌های اختصاص داده نشده مغز پروسه یادگیری زبان را (زبان اول یا دوم) برای کودکان در مقایسه با بزرگترها آسان‌تر می‌سازد و آن‌ها با سرعت بیشتری زبان را می‌آموزند. برخی معتقدند سن هفت سالگی برای یادگیری زبان دوم بسیار مناسب است؛ از این رو پیشنهاد می‌شود پیش از سن بلوغ زبان دوم را به فرزندان خود معرفی کنید که در آن صورت خواهید دید آن‌ها به سرعت زبان دوم را می‌آموزند و همانند یک بومی صحبت می‌کنند، البته ضروریست بدانیم بدون شک جوان‌هایی که به سن بلوغ رسیده‌اند نیز قادر به یادگیری زبان دوم هستند و این مقاله تنها مربوط به کیفیت و سرعت یادگیری است. پیش از سن بلوغ یک کودک قادر است چهار تا پنج زبان را به صورت کامل بومی یاد بگیرد و به آن‌ها صحبت کند [۲۰].

۴- روش تحقیق

روش تحقیق به کار رفته در این پژوهش به صورت تحلیلی-توصیفی و کمی است. جامعه‌اماری تحقیق حاضر را تعداد ۵۰ نفر از زبان‌آموزان آموزش زبان فارسی مرکز "آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان دانشگاه فردوسی مشهد" تشکیل می‌دهند. زبان‌آموزان از سه کلاس درسی مختلف انتخاب شده‌اند که تابعیت کشورهای مختلف نظیر افغانستان، انگلیس، تاجیکستان، ارمنستان، روسیه، مراکش، هند و پاکستان را دارا بودند. متوسط سن زبان‌آموزان منتخب برای این پژوهش بین ۱۹-۲۵ سال بوده‌است. تعداد فارسی‌آموزان این مرکز ۴۵۰ نفر می‌باشد و این فارسی‌آموزان از ۲۷ کشور مختلف زیر نظر ۹۰ مدرس در این مرکز تحصیل می‌کنند. روش گردآوری داده‌های تحقیق به صورت میدانی و با پرسشنامه محقق ساخته صورت می‌گیرد که شامل سؤالاتی در مورد دروس استفاده شده در کتاب آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز؛ تألیف دکتر احمد صفارمقدم می‌باشد. [۲۲] ابتدا محقق پرسشنامه را با

مشخص گردید که این نارضایتی به دلیل عدم تناسب محتوای مطالب کتاب به سن و علایق زبان آموزان می باشد.

۳-۵- محتوای متون درک مطلب کتاب (آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز) تا چه میزان با سن شما متناسب است؟

پاسخ به دست آمده از این سؤال که به چه میزان محتوای متون درک مطلب کتاب زبان (آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز) متناسب با سن شماست، توسط ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی به صورت زیر می باشد که در نمودار زیر به ترتیب فراوانی نشان داده شده است:

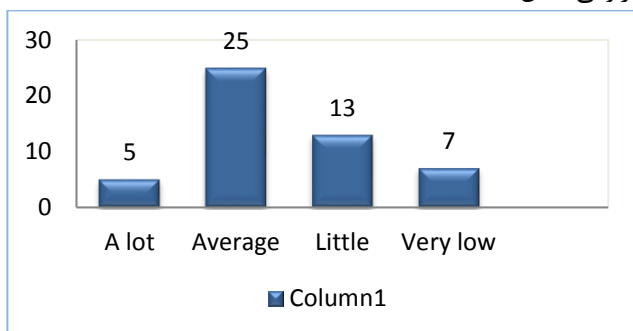

Diagram 3- Response to 50 Persian Language Learners

نمودار ۳- پاسخ ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی بر اساس نمودار فراوانی مشخص گردید که ۲۵ زبان آموز معتقدند که محتوای کتابها متناسب کافی با سن آنها ندارند و میزان این تناسب در حد متوسط می باشد.

۴-۵- میزان یادگیری کلمات به کار رفته در متون درک مطلب کتاب (آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز) برای شما چگونه است؟

پاسخ به دست آمده از این سؤال که میزان یادگیری کلمات به کار رفته در متون درک مطلب کتاب (آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز) برای شما چگونه است، توسط ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی به صورت زیر می باشد که در نمودار زیر به ترتیب فراوانی نشان داده شده است:

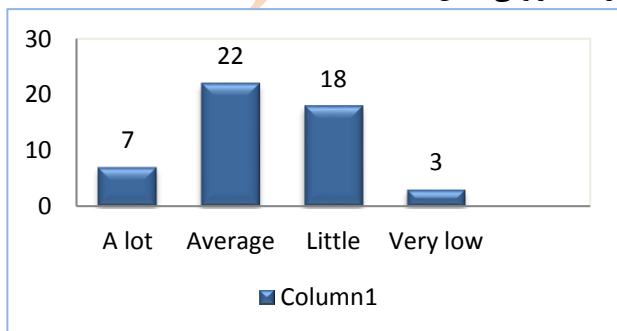

Diagram 4- Response to 50 Persian Language Learners

New Year Lesson sixteen Persian carpets Lesson Eighth

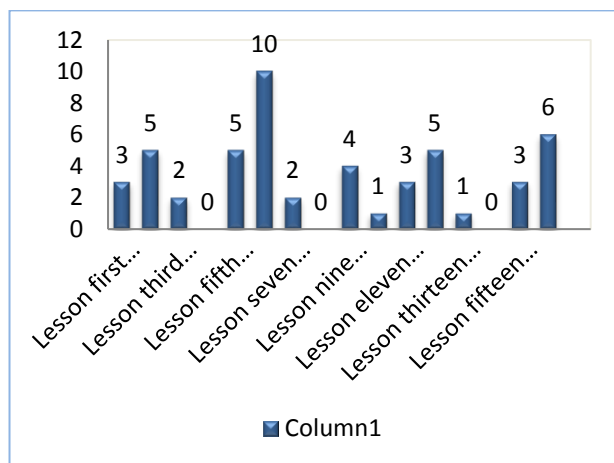

Diagram 1- Response to 50 Persian Language Learners

نمودار ۱- پاسخ ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی بر اساس نمودار فراوانی زبان آموزان مشخص گردید که با توجه به دروس مختلفی که در کتاب آموزش زبان فارسی، ایران امروز، وجود دارد بیشترین میزان علاقه زبان آموزان به درس ششم: غذاهای ایرانی است.

۲-۵- آیا از محتوای متون درک مطلب کتاب زبان فارسی خود (آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز) رضایت دارید؟

پاسخ به دست آمده از این سؤال که به چه میزان از محتوای متون درک مطلب کتاب آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز رضایت دارید، توسط ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی به صورت زیر می باشد که در نمودار زیر به ترتیب فراوانی نشان داده شده است:

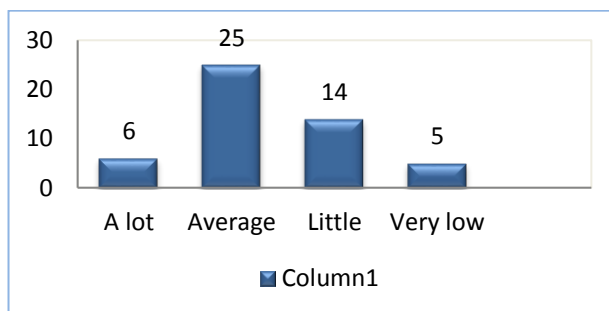

Diagram 2- Response to 50 Persian Language Learners

نمودار ۲- پاسخ ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی بر اساس نمودار فراوانی زبان آموزان مشخص گردید که ۲۵ زبان آموز این گروه رضایت متوسطی از مطالب کتاب درسی خود دارند و با توجه به بررسی هایی که در سؤالات قبل انجام شده

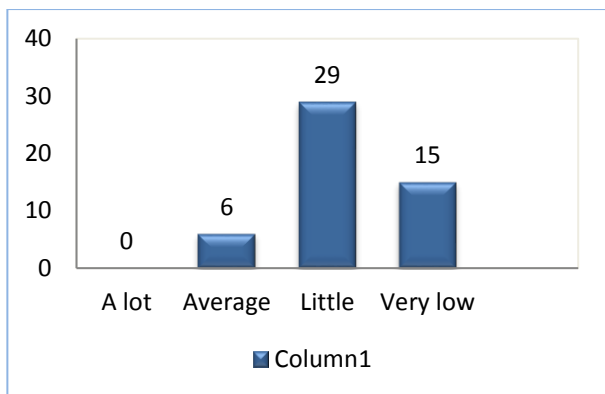

Diagram 6- Response to 50 Persian Language Learners

نمودار ۶- پاسخ ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی

بر اساس نمودار فراوانی زبان‌آموزان مشخص گردید که ۲۹ زبان‌آموز این گروه معتقدند که کلمات جدیدی که در هر درس می‌آموزند، کاربرد کمی در زندگی روزمره آن‌ها دارند و این امر به دلیل این مسئله است که متون مربوطه منطبق با فرهنگ، سن، علایق و نیازهای زبان‌آموزان نیستند.

۵-۷- به نظر شما بهتر است از چه مباحثی در متون درک مطلب کتاب (آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز) استفاده شود؟

پاسخ به‌دست آمده از این سؤال که به نظر شما بهتر است از چه مباحثی در متون درک مطلب کتاب (آموزش زبان فارسی کتاب سوم: ایران امروز) استفاده شود، توسط ۵۰ زبان‌آموز آموزش زبان فارسی به صورت زیر می‌باشد که در نمودار زیر به ترتیب فراوانی نشان داده شده‌است:

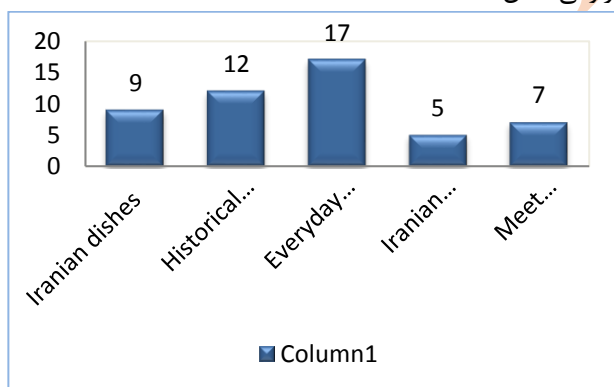

Diagram 7- Response to 50 Persian Language Learners

نمودار ۷- پاسخ ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی

بر اساس نمودار فراوانی زبان‌آموزان مشخص گردید که زبان‌آموز این گروه معتقدند باید از مطالبی در مورد مکالمات روزمره ایرانیان در نگارش متون استفاده گردد تا فرد زبان‌آموز به واسطه آشنایی بیشتر و بهتر با نوع گفتار، سبک گفتار و مکالمات یک

نمودار ۴- پاسخ ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی

بر اساس نمودار فراوانی زبان‌آموزان مشخص گردید که ۲۲ زبان‌آموز این گروه معتقدند که میزان یادگیری کلمات به کار رفته در محتوای کتاب‌ها در حد متوسط می‌باشد و به دلیل عدم تناسب کافی با سن زبان‌آموزان میزان یادگیری متوسط می‌باشد.

۵-۵- محتوای متون درک مطلب به کار رفته در کتاب تا

چه میزان به فرهنگ و باورهای شما نزدیک است؟

پاسخ به‌دست آمده از این سؤال که محتوای متون درک مطلب تا چه میزان به فرهنگ و باورهای شما نزدیک است، توسط ۵۰ زبان‌آموز آموزش زبان فارسی به صورت زیر می‌باشد که در نمودار زیر به ترتیب فراوانی نشان داده شده‌است:

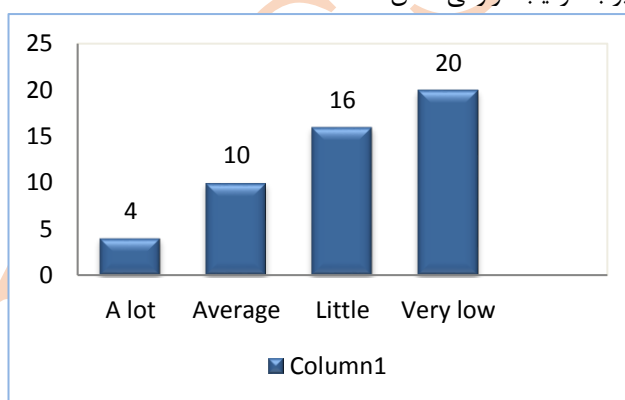

Diagram 5- Response to 50 Persian Language Learners

نمودار ۵- پاسخ ۵۰ زبان آموز آموزش زبان فارسی

بر اساس نمودار فراوانی زبان‌آموزان مشخص گردید که ۲۰ زبان‌آموز این گروه معتقدند که محتوای کتاب‌ها تناسب بسیار کمی با فرهنگ و باورهای جامعه آن‌ها دارند و بیشتر بر الگوهای متفاوتی از زندگی آن‌ها تأکید دارند که منجر به درک کمتر آن‌ها از باورهای ایرانیان می‌گردد لذا پیشنهاد زبان‌آموزان در این مورد اینگونه است که برای درک بهتر متن و کلمات زبان فارسی از مشترکات فرهنگی هر دو گروه زبانی برای ایجاد تناسب بهتر برای فارسی‌آموزان استفاده شود.

۵-۶- آیا کلمات جدیدی که در هر درس یاد می‌گیرید،

برای شما در زندگی روزمره کاربرد دارد؟

پاسخ به‌دست آمده از این سؤال که آیا کلمات جدیدی که در هر درس یاد می‌گیرید، برای شما در زندگی روزمره کاربرد دارد، توسط ۵۰ زبان‌آموز آموزش زبان فارسی به صورت زیر می‌باشد که در نمودار زیر به ترتیب فراوانی نشان داده شده‌است:

بیشتر مطابق تمایلات درونی آن‌هاست، با علاقه مطالعه کرده، درک می‌کنند و به ذهن می‌سپارند، بنابراین یادگیری لغات و واژگان آن متون نیز بهتر و مؤثرتر اتفاق می‌افتد. لذا تناسب متن با سن زبان‌آموز دارای اهمیت زیادی در یادگیری واژگان متن می‌باشد. همچنین می‌توان به برخی نارسایی‌ها نیز در کتاب‌های آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به طور عام اشاره نمود:

۱- بخش مربوط به متون و تصاویر

استفاده از متون غیر جذاب، خسته کننده، قدیمی و غیر منسجم در کتاب‌های آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، نادرست و نامناسب بودن و عدم جذابیت بعضی تصاویر کتاب‌های مذکور، عدم پیوستگی و ارتباط صحیح بین درس‌ها و متون کتاب‌های پایه‌های بعدی، عدم توجه به نیازهای امروزی زبان‌آموزان در متون کتاب‌ها.

۲- بخش مربوط به ساختارهای دستوری

عدم هماهنگی نکات دستوری با متون درس‌ها، عدم جذابیت مطالب دستوری و کمبود فعالیت‌های متنوع، دارا بودن سؤالات غیراستاندارد و گاه اشتباه، عدم رعایت سلسله‌مراتب دستوری، داشتن نکات دستوری پیچیده با وقت محدود، توجه به ساختارهای غیرضروری و غفلت از ساختارهای ضروری.

۳- بخش مربوط به هدف‌های کتاب‌ها، روش و قواعد

عدم هماهنگی حجم مطالب کتاب‌های درسی با ساعت اختصاص یافته برای آن‌ها، عدم تطابق هدف‌های آموزشی با آزمون‌های برقرارشده، شفاف نبودن هدف‌های کلی کتاب‌ها، مشخص نبودن سطح کتاب‌ها و جامع و کامل نبودن محتوای آن‌ها، عدم تطابق محتوای کتاب‌ها با روش‌های نوین تدریس. بنابراین از نگاه و دیدگاه معلمان و کارشناسان، محتوای کتاب‌های آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان باعث مسؤولیت‌پذیری و مشارکت زبان‌آموزان در حد مطلوبی در فعالیت‌های یادگیری نمی‌شود. محتوای کتاب‌های درسی در ارائه مطالب، مثال‌ها و تصویرها در حد مطلوبی دارای تنوع نیست. در این دوره کتاب‌ها باید طوری طراحی و تنظیم شوند که در زبان‌آموزان توانایی لازم برای نوشتن پاسخ به تمرین‌های کتاب، نوشتن خلاصه‌ی متون درسی، نگارش جملات با املا صحیح و رعایت نکات تکنیکی نوشتاری، اعم از علامت گذاری، کاربرد حروف بزرگ و رسم الخط صحیح را ایجاد شود. زبان‌آموزان بایستی با حقایق زبان فارسی، فرهنگ فارسی زبانان آشنا شده و در زبان‌آموزان تفکر انتقادی بوجود آید. از آنجا که مفاهیم زبان فارسی برای زبان‌آموزان به عنوان یک زبان غیر مادری و زبان دوم، دور از ذهن است و چندان قابل درک و فهم نیست،

ایرانی بهتر و بیشتر بتواند از زبان فارسی برای امور روزمره خود بهره گیرد.

۸-۵- تحلیل زبان‌شناختی پژوهش پیرامون یادگیری واژگان زبان فارسی

بنابر نتایج به‌دست آمده مشخص گردید که گروه مورد بررسی در تحقیق به تناسب سنی که دارند تمایلات خاص سن خود را می‌طلبند و نسبت به برخی متون دارای علاقه و گرایش بیشتری هستند، بنابراین در تدوین کتب درسی به منظور یادگیری بیشتر واژگان و مطالب درسی باید علایق و گرایش‌های درونی آن گروه سنی به طور جدی در نظر گرفته شود، زیرا افراد به طور طبیعی مطالبی را که بیشتر مطابق تمایلات درونی آن‌هاست، با علاقه مطالعه کرده، درک می‌کنند و به ذهن می‌سپارند، بنابراین یادگیری لغات و واژگان آن متون نیز بهتر و مؤثرتر اتفاق می‌افتد. لذا تناسب متن با سن زبان‌آموز دارای اهمیت زیادی در یادگیری واژگان متن می‌باشد.

همچنین به منظور یادگیری بهتر و بیشتر واژگان زبان فارسی توسط زبان‌آموزان هر گروه سنی و هر مقطعی پیشنهاد می‌گردد از با استفاده از تحقیق، پژوهش و آزمون‌های روانشناختی و جامعه‌شناختی موجود در امور تحصیلی ابتدا پژوهش جامعه‌ای پیرامون علایق زبان‌آموزان هر مقطع تحصیلی انجام گردد، سپس با استفاده از مشاوران تحصیلی اقدام به انتخاب متون موردعلاقه زبان‌آموزان هر مقطع برای تدوین کتب درسی شود تا متن کتاب‌های درسی به لحاظ جامعه‌شناختی و روانشناختی با سن زبان‌آموزان دارای تناسب باشد، همچنین به دلیل پیشرفت روزافزون علم و تکنولوژی متون درسی نیز باید همسو با این پیشرفت‌ها تدوین گردند تا روح کنجکاو و تنوع طلب زبان‌آموزان ناخودآگاه به خواندن و یادگیری متون زبان فارسی موجود در کتب سوق داده شود و به دلیل به روز بودن و موردعلاقه بودن مطلب زبان‌آموزان ناخودآگاه اقدام به یادگیری واژگان جدید و درک مطالب متون درسی می‌نمایند.

۶- نتیجه‌گیری

بنابر نتایج به‌دست آمده مشخص گردید که زبان‌آموزان خارجی به تناسب سنی که دارند تمایلات خاص سن خود را می‌طلبند و نسبت به برخی متون دارای علاقه و گرایش بیشتری هستند، بنابراین در تدوین کتب درسی به منظور یادگیری بیشتر واژگان و مطالب درسی باید علایق و گرایش‌های درونی آن سن به طور جدی در نظر گرفته شود، زیرا افراد به طور طبیعی مطالبی را که

year of high school in Iran. Master's thesis of English language. [In Persian]

[16] Pak Mehr, Ha., Amin Khandaghi, M., Saeedi Rezvani, M. and Ghandiili, S. J. (2016). Investigating and analyzing the amount of attention paid to the teachings of the Islamic Revolution in the content of textbooks of elementary school, *two research papers of the Islamic Revolutionary Cultural Conservation Department, Faculty of Humanities and Soft Power*, vol. 6, No. 14. [In Persian]

[17] Ab Khezr, F. (2012). *Assessment of the pre-university English language book in the context of the needs, goals, content and methodology*. Master's thesis of English language, Sabzevar Tarbiat Moallem University.

[18] Davaei, M. (2001). Analysis of the content of elementary mathematical books based on Jerome Bruner's curriculum view. *New cognitive science*. Volume 2 (1 and 2): 10-18. [In Persian]

[19] Sha'bani, I. and Memari, R. (2014). Analyzing the content of text texts in the history of universities, with emphasis on the technique of level of readability of Frye, *new cognitive science*, Volume 17, Number 28, pp. 77-96. [In Persian]

[20] Brown, J. (1994). *The elements of language curriculum*. Boston, MA: Heinle and Heinle.

[21] Ebrahimi Dorcheh, E., Sohrabi, M. and Nistani, M. R. (2017). Content analysis of elementary school curriculum based on gender components, *Education*, Volume 32, Issue 1, pp. 169-200. [In Persian]

[22] Safarmoqadam, A. (2012). *Farsi Language, Third Book: Iran Today*, Research Institute for Human Sciences and Cultural Studies. [In Persian]

[23] Al-Husseini, Mohammad and Maryam Momeni (1390). *Practical Guide to content analysis techniques with emphasis on books and educational media*. Hamadan: Fartab Publication / Zafar Fellow Publisher. [In Persian]

[24] Yarmohammadian, M. H. (2000). *Principles of curriculum planning, the nature of the curriculum, the philosophical, psychological and sociological principles of the program, appraisal of the program, content analysis of the program or textbook*. Book Release Publishing. [In Persian]

محتوای کتاب‌های آموزش زبان فارسی باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که در آن‌ها از مطالب و مثال‌های جذاب، شکل‌ها و تصویرهای متنوع برای یادگیری بهتر مطالب درسی استفاده شود. کتاب‌های درسی می‌توانند در پرورش تخیل، حس زیبایی، شخصیت زبان‌آموزان نسبت به زبان فارسی مؤثر باشند.

مراجع

[1] Stern, P.N. (1996). *Grounded theory methodology*: Its uses and processes in Glaser, B. (Ed) *More grounded theory methodology*. Mil Vally: CA: sociology Press, 116-126.

[2] Austin, J. (1962). *How to Do Things with words*. Oxford University Press.

[3] Modaresi, Y. (2008). "The evolution of the indicators of power and literacy in Iranian culture and its reflection in Persian language" in the series of articles presented at the seminar on Iran and Islam: Culture and Folklore. [In Persian]

[4] Maleki, H. (2000). *Fundamentals of Secondary School Curriculum*. Tehran: the side. [In Persian]

[5] Renandya, W.A. (2000). *Methodology in language teaching: an anthology of current practice*. Cambridge University Press.

[6] Lin, L. (2002). English Education in Present-day China. *ABD Jouranl*, 33 (2), 1-9.

[7] Campbell, J. & Kyriakides, L., Muijs, D. & Robison, W. (2003). *Assessing Teacher Effectiveness*. Routledge Falmer. N. Y.

[8] Maleki, H. (2001). "Practice Guide" *curriculum planning*. Mashhad: Ferdowsi University Press. [In Persian]

[9] Levi, A. (2006). *Fundamentals of School Curriculum Planning*. Translation by Farideh Mashayekh. Tehran: School Publications. [In Persian]

[10] Tyler, A. (1997). *Fundamentals of curriculum planning and education*. Translation by Ali Tajikour. Tehran: Publishing. [In Persian]

[11] Taghipurazoyar, A. (1999). *Introduction to Curriculum Planning*. Tehran: Aqa Publication. [In Persian]

[12] Sha'bani, H. (2007). *Educational skills (Volume II) Teaching methods and techniques*. Tehran: the side. [In Persian]

[13] Gadidi Mohammad Abadi, A. (2015). Analysis of content of Persian textbooks and social sciences based on the sixth elementary school in terms of paying attention to national identity on the basis of approved standards, *educational sciences and psychology*, Volume 3, Issue 11, pp. 41-48. [In Persian]

[14] Marzouqi, R. and Mansouri, S. (2015). The content analysis of components of information literacy in the fourth grade of textbooks in mathematics, physics, experimental sciences and humanities in high school, *women in development and politics*, Volume 13, Number 4, 469-485. [In Persian]

[15] Behroozian, R. (2012). *Evaluation of the strengths and weaknesses of the English Language Book of the first*